

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра теорії та методики фізичної культури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія і методика туристсько-краєзнавчої роботи в освітніх закладах

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Освітня програма	«Середня освіта (Фізична культура)»
Предметна спеціальність	A4.11 Середня освіта (Фізична культура)
Спеціальність	A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Галузь знань	A Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та методики фізичної культури
Протокол № 11 від “15” травня 2025 р.

ЗМІСТ

1.	Загальна інформація	3
2.	Анотація до навчальної дисципліни	3
3.	Мета та цілі навчальної дисципліни	3
4.	Програмні компетентності та результати навчання	3
5.	Організація навчання	4
6.	Система оцінювання навчальної дисципліни	5
7.	Політика навчальної дисципліни	8
8.	Рекомендована література	9

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Теорія і методика туристсько-краєзнавчої роботи в освітніх закладах
Викладач (і)	Луцький Василь Ярославович кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Контактний телефон викладача	+380665654169
E-mail викладача	vasyl.lutskyi@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/6f01da913cec6e051b66
Консультації	Згідно графіка

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна призначена для студентів ОР магістр предметної спеціальності А4.11 Середня освіта (Фізична культура) та покликана сформувати у студентів практичні навички та уміння зі спортивного туризму та туристично-краєзнавчої роботи в закладах освіти.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета – оволодіння комплексом теоретичних знань, практичних навичок щодо розробки, організації, підготовки та проведення спортивного походу з особами шкільного віку різного рівня фізичної підготовки в різних регіонах країни.

Цілі дисципліни: полягають у:

1. Формуванні професійного інтересу, науково обґрунтованих поглядів, умінь, навичок, необхідних для професійної діяльності у сфері фізичної культури за напрямом туристично – краєзнавча робота;
2. Закріплення умінь студентів планувати та здійснювати туристично-краєзнавчі заходи з школярами (екскурсії, походи, змагання, конкурси, вікторини);
3. Вироблення навиків розробки одно-і багатоденних туристичних походів, складання схем пішохідних, водних, велосипедних та лижних маршрутів у відповідності до вікових особливостей школярів.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності
Загальні компетентності ЗК-2 Здатність діяти в нестандартних ситуаціях, адаптуватися до нових ситуацій, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті рішення ЗК 6 Здатність приймати нестандартні рішення та вирішувати проблемні ситуації, генерувати нові ідеї (креативність) ЗК-7 Готовність особистим прикладом позитивно впливати на оточуючих з точки зору дотримання норм і рекомендацій здорового способу життя ЗК 9 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань) Спеціальні компетентності СК 1 Володіння високим рівнем знань у сфері фізичної культури та рекреаційно-оздоровчої діяльності СК 5 Здатність налагоджувати зв'язки з особами, залученими до педагогічного, рекреаційно-оздоровчого та організаційно-управлінського процесів, з метою підвищення його ефективності СК 9 Здатність здійснювати проектування освітньої, рекреаційно-оздоровчої, науково-дослідницької, організаційно-управлінської та культурно-просвітницької діяльності СК 10 Здатність розробляти програми і методичну документацію у сфері фізичної культури з врахуванням соціальних, морфо-функціональних, психологічних особливостей контингенту різного віку і статі, осіб з особливими потребами

СК 11 Здатність розробляти цільові програми розвитку фізичної культури та туризму на різних рівнях з урахуванням природних і економічних особливостей регіону

СК 13 Здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці

СК 17 Здатність направляти всі види своєї професійної діяльності на пропаганду здорового способу життя різних груп населення, на формування фізичної культури особистості, як комплексної, цілеспрямованої системи на основі міждисциплінарного підходу

СК 18 Здатність розробляти, реалізовувати і контролювати соціально значущі програми по залученню різних груп населення до активних занять фізичною культурою і пропаганди здорового способу, використовуючи новітні технології

Програмні результати навчання

ПРН-1 Знати та розуміти закони та методи міжособистісних комунікацій, норми толерантності, ділових комунікацій у професійній сфері, ефективної праці в колективі, адаптивності

ПРН-3 Знати психолого-педагогічні основи організації освітнього процесу у закладах загальної середньої та вищої освіти, нормативно-правове забезпечення професійної діяльності у фізичній культурі

ПРН-8 Вміти застосовувати сучасні методики та технології організації освітньої діяльності, діагностики та оцінювання якості освітнього процесу в сфері фізичної культури та вносити в нього відповідні корективи

ПРН-11 Вміти розробляти індивідуальні оздоровчо-рекреаційні програми для різного контингенту осіб та аналізувати їх ефективність, вносити в них відповідні корективи

ПРН-12 Вміти надавати консультації з практичних питань організації здорового способу життя, розвитку фізичних якостей, вивчення та вдосконалення життєво важливих рухових навичок та навичок самоконтролю, загартування

ПРН 13 Вміти організовувати й оцінювати управлінський процес з використанням інноваційних технологій менеджменту, які відповідають загальним і специфічним закономірностям розвитку професійної сфери

ПРН-14 Вміти забезпечувати охорону життя і здоров'я учнівської та студентської молоді у навчально-виховному процесі та позашкільній діяльності

ПРН 20 Розуміти важливість навчання упродовж життя і вдосконалення своєї набутої під час навчання кваліфікації

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	22
самостійна робота	56

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	A4.11 Середня освіта (Фізична культура)	2	основна

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	практичні	сам. роб
Тема 1. Організаційно-правові основи функціонування активного туризму в Україні та закордоном	2	2	5
Тема 2. Зміст і форми туристично-красназавчої роботи в закладах освіти.	2	4	10
Тема 3. Педагогічні та психологічні аспекти дитячо-юнацького туризму.	2	2	5

Тема 4. Підготовка та проведення туристичних походів.	2	4	12
Тема 5. Основні вимоги до проведення подорожей з різноманітних видів туризму.	2	4	12
Тема 6. Організація туристичних змагань серед шкільної і студентської молоді.	2	6	12
Всього	12	22	56

6. Система оцінювання освітньої компоненти

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.): Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) Система оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, результати виконання і захисту лабораторних робіт, експрес-контролю у формі тестів тощо. Оцінювання успішності студентів на практичних заняттях відбувається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів, набраних під час семестру – 50% і під час іспиту 50%. Сума балів, набрана під час семестру, складається із оцінок за практичні заняття (35), контроль самостійної роботи (КСР) – 10 та додаткового результату (5). Максимальна кількість балів, який студент може отримати за роботу на лабораторних заняттях протягом семестру 35 (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,35) Максимальна кількість балів, які студент може отримати за самостійну роботу (КСР) – 10 (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,10, відповідно максимальний бал за самостійну роботу може скласти 10 балів); Максимальна кількість балів, які студент може отримати як додатковий результат (підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, повідомлень, презентацій і т.д.) – 5 (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,05, відповідно максимальний бал може скласти 5 балів). Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри теорії та методики фізичної культури студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 4
---	--

Вимоги до письмових робіт	Письмовими роботами <u>студентів денної форми навчання</u> є: – огляд питань за темами та виступ на практичному занятті; – підготовка реферату, презентації, доповіді на практичне заняття (додатковий результат). Письмовими роботами <u>студентів заочної форми навчання</u> є: – підготовка реферату, презентації, доповіді на практичне заняття (додатковий результат). Додатковий результат (Індивідуальні теми) оприлюднюються у вигляді доповіді-презентації на відповідному практичному занятті згідно встановлених дат і термінів. Якщо індивідуальне завдання не було представлено вчасно без поважної причини, отримати максимальну кількість балів неможливо. Якщо студент своєчасно (не пізніше 3 практичного заняття) не повідомив викладачу, яку тему обрав, то викладач самостійно закріплює за ним тему для виконання. Критерії оцінювання письмової роботи студентів денної форми навчання: <i>90–100 балів</i> – Огляд у письмовому вигляді всіх питань самостійної роботи, передбачених програмою та НМКД, підготовка реферативної роботи та виступ на практичному занятті, підготовка презентації; <i>80–89 балів</i> – Виконання зазначених завдань письмової роботи, однак не в повному обсязі, а в такому, що становить 80–90 % від запропонованих завдань; <i>70–79 балів</i> – Підготовка письмових робіт у повному обсязі та підготовка реферативної роботи (без виступу на практичних заняттях); <i>60–69 балів</i> – Підготовка письмових робіт та виступи на практичних заняттях у обсязі 50 %; підготовка реферативної роботи (без виступу на практичному занятті); <i>50–59 балів</i> – Підготовка письмових робіт у обсязі 50 % або підготовка реферативної роботи (без виступу на практичному занятті). Критерії оцінювання письмової роботи студентів заочної форми навчання (реферати): <i>90–100 балів</i> – виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії; <i>80–89 балів</i> – виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії; <i>70–79 балів</i> – основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано на належному рівні; <i>60–69 балів</i> – основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії при захисті дані неповні відповіді; <i>50–59 балів</i> – є істотні недоліки стосовно вимог до написання
----------------------------------	---

	реферату. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії; під час захисту відсутній висновок; <i>Менше 50 балів</i> – тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми, оформлення не відповідає встановленим вимогам, відсутня логіка викладу представленого матеріалу
Практичні заняття	Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях відбувається за 100 бальною шкалою. <i>90-100 балів</i> – Студент має глибокі знання з тем практичних занять. Доповідь змістовна, ґрунтовна та відповідає вимогам. При підготовці до заняття студент використовував творчий підхід, не обмежуючись тільки матеріалами підручника або лекції. Під час практичного заняття студент активно приймає участь в дискусіях та доповнює відповіді інших. Протягом відповіді активно використовує приклади для кращого розуміння матеріалу. Під час заняття вдало поєднує теоретичні знання та практичні вміння з даної дисципліни. <i>80-89 балів</i> – Студент має міцні ґрунтовні знання. Доповідь змістовна та відповідає вимогам. При підготовці до заняття студент не обмежується тільки матеріалами лекції. Під час практичного заняття студент приймає участь при обговоренні поставленого питання. Протягом відповіді може використати приклади для кращого розуміння матеріалу. Проте існують незначні помилки при змогах застосувати отримані знання в практичній діяльності. <i>70-79 балів</i> – Студент знає програмний матеріал повністю. Доповідь відповідає вимогам. Студент своєчасно готується до заняття. Під час заняття студент відповідає на поставлені запитання. Проте існують проблеми з застосуванням прикладів з практичної діяльності. Існують певні помилки в трактуванні поставленого питання, не вміє самостійно та творчо мислити, не може вийти за межі теми. <i>60-69 балів</i> – Студент знає тему заняття, має уявлення про навчальний матеріал, але його знання мають загальний характер. Вміє відповідати на окремі поставлені запитання. При обговоренні інших питань практичного заняття не приймає активної участі і не може привести приклади застосування матеріалу на практиці. <i>50-59 балів</i> – Студент знає основну тему заняття, має уявлення про поставлене питання, але його знання мають загальний характер. Відповіді базуються лише тільки на лекційному курсі і практично не підкріплені прикладами. Має певні прогалини в інших темах, на яких базується матеріал практичного заняття. <i>25-49 балів</i> – Студент має фрагментарні знання, не володіє програмним матеріалом. Відповіді на всі поставлені запитання не повні або взагалі відсутні. При відповіді часто зупиняється і не може додатково відповідати на запитання. Не в змозі виконувати практичні роботи навіть з допомогою викладача. <i>менше 25 балів</i> – Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працює в аудиторії, не готовий відповідати на будь-яке запитання з теми практичного заняття.
Умови допуску до підсумкового контролю	До екзамену допускаються студенти, які набрали мінімум 25 балів за поточний контроль (практичні заняття) і відпрацювали пропущені заняття.
Підсумковий контроль	Екзамен. <i>90-100 балів</i> – Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного і практичного курсу, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальної дисципліни, її мету та завдання. Вміє застосовувати здобуті практичні та теоретичні знання в усіх видах професійної діяльності. Не допускає помилок під час виконання різних практичних завдань, чітко знає методику дослідження та визначення різних складових та тем навчальної дисципліни. <i>80-89 балів</i> – Студент має міцні ґрунтовні знання, виконує теоретичну і практичну роботу без помилок, але може допустити

	незначні помилки при виконанні залікових завдань, та самостійному виконанні практичних завдань. 70-79 балів – Студент знає програмний матеріал повністю, має практичні навички щодо виконання практичних завдань, але не вміє самостійно і творчо мислити, не може вийти за межі теми. 60-69 балів – Студент знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер. Вміє дати узагальнюючу характеристику стосовно різних практичних завдань. Володіє знаннями і вміннями не в повному обсязі. 50-59 балів – Студент знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер. Має прогалини в теоретичному курсі та в практичних вміннях та навичках. 25–49 балів – з можливістю повторного складання. Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не знає особливостей проведення практичних та їх необхідності. Практичні вміння та навички сформовані на примітивному рівні. менше 25 балів – з обов'язковим повторним вивченням дисципліни. Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.
--	--

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	Оцінювання письмових робіт студентів регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на низці положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: ➢ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➢ Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника ➢ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➢ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➢ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➢ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Невідпрацювання занять може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» – ознайомитися із положеннями можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без

завдання пізніше встановленого терміну	попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. та до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 24 листопада 2022 р. № 672) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

8. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	
Мультимедійна аудиторія 121а, туристичне спорядження	
Література	
Основна	
1. Луцький Я., Луцький В. Основи шкільного туризму. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2008. 138 с. 2. Грабовський Ю., Скалій О. Спортивний туризм. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. 304 с. 3. Луцький Я.В. Туризм для всіх. Івано-Франківськ: ЛІК, 1996. 142 с. 4. Луцький Я.В., Косило М.Ю. Туристично-краєзнавча робота в школі. Івано-Франківськ: ЛІК, 1994. 80 с. 5. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. 32 с. 6. Поколюдна М.М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 180 с. 7. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму: Навч. посібник / Жданова О.М. та ін. Луцьк: Ред.-вид. вид. "Вежа" держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 248 с.: іл., карти. 8. Костриця М.Ю., Обозний М.С. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. К.: Вища школа, 1995. 222 с. 9. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2017. 200с.	
Додаткова	
1. Формування здоров'я й особистості студента засобами туризму : монографія / В.М. Ключко, Т.В. Бондаренко, А.Г. Любієв, Н.Ю. Борейко; ред. В.М. Ключко; МОНМСУ. Харківська НАМГ. Харків: ХНАМГ, 2012. 220 с. 2. Любчук О.К. Туристичні ресурси України [Електронний ресурс]: конспект лекцій з дисципліни «Туристичні ресурси України» для студентів спеціальності 242 «Туризм» денної форми навчання. Маріуполь: ПДТУ, 2017. 103 с. 3. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / за заг. ред. В.Г.Герасименко. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с. 4. Данелюк А.К. Організація і проведення туристичних змагань з техніки пішохідного туризму: Методичні вказівки. Чернівці: Рута, 2000. 22 с. 5. Данелюк А.К., Стратійчук Н.А. Гігієна туристичних походів і навчально-тренувальних занять: Методичні рекомендації. Чернівці: Рута, 2003. 55 с. 6. Спортивний туризм: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2009. 304 с. 7. Заставецька Л.Б. Організація краєзнавчо-туристичної роботи в школі: курс лекцій. Тернопіль: Видавничий центр ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2011. 104 с. 8. Заневська Л. Інформаційні аспекти підготовки фахівців з гірського туризму. Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Львів, 2005. Вип. 9, Т. 3. С. 196–201.	

9. Шип Н.Є. Методика навчання студентів педагогічних спеціальностей туристично-краєзнавчої роботи. Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та туристично-краєзнавчої і фізкультурно-оздоровчої роботи: зб. наук. пр. за матеріалами I Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Глухів, 24 листоп. 2022 р. / Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. Глухів, 2022. С. 358–361. URI: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9556>

10. Навчальні програми для гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку позашкільної освіти, (від 04.07.2013р №1 / 11 - 10903) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrjuntur.org.ua/nashabbloてka/programi-gurtkv>.

Нормативні документи

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 №324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
2. Закон України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» від 15.02.1995 № 56/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/95-вр>.
3. Указ Президента України №543/2019 «Про розвиток регіону українських Карпат». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5432019-28753>.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2019 р. № 232-р «Про схвалення Концепції розвитку гірських територій українських Карпат». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232-2019-р>.
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>.

Інтернет-ресурси

1. Наукова бібліотека ПНУ імені Василя Стефаника. – м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 57, тел. (0342) 59-60-34, pnu-lib@rambler.ru
2. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені І.Франка. – м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 22, тел. (0342) 75-01-32; fax: 3-21-89; E-mail: libifua@gmail.com

Викладач: _____ Василь ЛУЦЬКИЙ